

Početni broj D 2.—

„DALMATINSKI HRVAT“ izlazi svake subote
Godišnja predplata Din 96 — Polugodišnja
Din 48 — Trimesečno Din 24 — Za Am-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU

Računi kod Pošt. Cok. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon

preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(interurban)

DALMATINSKI HRVAT

Poštarina plaćena u gotovu.

„Dalmatinski Hrvat“ je vlasništvo promicateljnog
odбора „Hrvatske Štamparske Zadruga“ s. o. j.
u osnutku u Šibeniku.

Pisma i novci šalju se na adresu:

„Dalmatinski Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108.

Rukopisi se ne vraćaju. — Pisma ne frankirana
ne primaju, anonimna u koš.

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE,

God. III.

ŠIBENIK, 9. KOLOVOZA 1924.

Br. 83

Što sada ?

Napokon su oborene one krpuše
na narodnoj koži. Svršen je jedan
zločinački i po metodama svojim
jedan odvratn, reakcionaran režim
koji je prohujao kao kakav
suhi tropski vjeter, da iza sebe o-
stavi neke opustošenja i svjedoče
jedne goleme pošasti. Ostalo je po
raznim vrhovima mnogo truleža,
koji trulež je najbjesomučnije ga-
njao i trebalo najbolje hrvatske
snage, zatirući ih kao kakovu div-
ljač za slobodna lova.

Sve je to bilo »u ime države«,
kojoj su oni i crijeva povadili, da
joj zakrenu i vratom ako ne
najednom, a ono sistematski, bilo
da se kome dodvore! bilo da naspu
svoje džepove bez dna. Na guliko-
žama se pokazala neka čudna njež-
nost i razmazanost. Čobanima i
kopačima, ili čobanskim i kopačkim
sinovima otečaste noge i zamrzise
pješačenje i rođenog oca; dubokim
prezrenjem gledahu na obične vla-
kove, spore ko spuže za njihovo
šičarenje, i priljave za njihovu ci-
gansku kožu. Uopće era nerada i
nerada, svile, baršuna, kože i fe-
dera. Glava im smetala, jer je si-
lila na nepotrebno mišljenje; — i
da se održale generacije u sličnim
prilikama, gen. bila bi treća neka
dugoprsta; noktaška zvierad sa ru-
dimentima glave i nogu

Hoćemo dobro da se objasnimo.
Nemojmo biti stari navičine i sli-
jepci kod zdravih očiju.

Padom P.-P. koalicije zayeden je
u državi jedan novi režim, režim
zakonitosti, poštenja i narodnog
sporazuma, koji ima da popravi
mnoga i teška zla i nevolje, da
zavede red i rad i digne narodu
sa leđa razne priljave i parasite.
Nije dovoljno, što su nestali s po-
prišta razni ministri, koji su bili
javno označeni kao korumpcionisti
najgore vrsti: treba pronaći njihovo
orudje koje neposredno pritiski-

vase narod. Treba bez ikakva ob-
zira rastjerati sve one, koji su kr-
šili postojeće zakone i zlostavljali
puk. Kako takovih ima nažalost
puno, tiče nas se naravno najprije
Dalmacije. U Dalmaciji Hrvati broji
svega 7/8 pučanstva, a od toga
je neko 6/8 organizirano ili pri-
staša HRSSA, stranke koja je naj-
jači sastavni dio vlade. Mi kao
glasilo dalmatinskih Hrvata, repu-
blikanaca, dakle HRSSA, mislimo,
da smo dobrim tumačem hrvatskog
jednog mišljenja, ako ustvrdimo,
da samo Hrvati i nitko drugi, nego
Hrvati Dalmacije imaju odlučivati,
tko će doći na vodeća politička
mjestu, ili tko će otići s njih. Po-
glavitno se radi o velikim Županima,
kojima neki pristaše današnje vlade
bacaju drvlje u vodu, koji, kako i
sami znadu, ne broje puno u Dal-
maciji. Niti njihov kvalitet niti nji-
hov kvantitet ne daje im pravo na
to, a što se tiče prvobitnih veli-
kih Župana, nas Hrvate vrijedja,
kad bi ostali na tim mjestima lica,
koja su tačno po Pašić-Prbičević-
Srškićevu receptu provadili krajini-
sko-ličku politiku u duhu bjelaskih
»dijeva«. Na to svrčemo pažnju Mi-

nistarskom Savjetu i gosp. ministru
unutrašnjih poslova, uvjereni da će
voditi računa o narodu i ljudima,
za koje možemo dokumentima u
ruci dokazati da su činički i be-
zobrazno kršili zakone, bilo oni,
bilo njihovi najbliži pomagači. Hr-
vati im to ne mogu nikako ni
oprostiti ni zabor: viti.

Ne ćemo biti nedosljedni, pa
zagovarati sistematski progon svih
političkih protivnika. Premda se je
isto nama događalo, mi to ne že-
limo, jer smo se načelno protiv to-
me borili. Polazna tačka sadanje
Vlade jest bratski sporazum, pa je
u interesu istoga proraditi, da se
uklone sve prepreke, a privedu i
nadju veze, koje mogu da utru pu-
teve bratskom zbliženju Hrvata i
Srba. Bili su nažalost treći, »ništa«,
koji zapsjednoše i monopolizirase
politički, kulturni i privredni život,
koji su kasnije utrli puteve rdjavim
značma vremena: rocaizmu i ba-
bacizmu itd., koje može samo jedna
intelektualna i kulturna aberacija,
da iznese na površinu. Tu je polje
rada, jer ljudi stvaraju djela i
nedjela.

Na Jadranskom odnarodit mogo
i ako je postupak strogo
Protiv svakom hrvatskome sinu,
Koji ljubi svoju domovinu.
A ni Habsburg za stotinu ljeta,
Nemogaše naša čuvstva sveta
Unišiti za rođenom grudom
I ako se bavio je ludom
On pomisliju, da će nam satrieti
Iz temelja sve hrvatske klieti.

Mi Hrvati na jadranskom mora
Borimo se i za kruba koru.
Al robovi diljem Dalmacije
Ne želimo biti Italije.
Kad je Radić vodja od Hrvata
Sazno što nam prieti svakog sata,
On odleti brzo do Londona
U englezku on zavzoni zvonos.
Mac Donaldu tihno govorio,
Što je Pašić učiniti bitio.
Hrvatskome plemenu i rodu
Da uništi kuću i slobodu.
Englez primi Radića Stipana,
Kao prvog našeg velikana,
Po ledjim mu kucne do tri puta,
Njemu rekne: »Neboj mi se pluta,
Po obalam Jadrana što luta,
Rod hrvatski da za viak priguta.
Ne će Englez Talijanu dati.
Da mu Jadrans bude robovati,
A da tvoji na moru Hrvati,
Što ti velim sami budu znati,
Poslati ću eskadru galija,
Da ih vidi tvoja Dalmacija.»

Što je reko nije se porekto,
Da bi Hrvat povjerenje steko,
Englez posla eskadru galija,
Da ih gleda naša Dalmacija.
Kad su stigle u šibensku luku
Lakšnje bilo hrvatskome puku,
Svakom srce glasno zapjevalo
I Englezu da bi poštu dalo
Na obalu veliko i malo
U čas tili jeste dotrčalo.
Hrvat kliče Englezim: Welcome!
Dobro došli narodu ovome,
Koji vas ljubi, u velike štije,
Mac Donaldu u zviede vam kuje,
Jer je znao u kaosu svieta —
Približiti se Uniji Sovjeta
I nov pravac Europi dati,
Da svijet bude mira svud imati!

Pozdrav engleskim galija- ma u Šibenskoj luci.

Poslušajte braćo Šibenčani,
Koji no ste Hrvatskoj odani,
Koji dušom ljubite Stipana
Radića nam, vama svinu odana,
Branitelja šibenskih težaka
I radnika, hrvatskih juoaka,
Pjesmu ovu, koju sam skitio,
Kad sam prvu galiju vidio
Iz Englezke, koja nam doplovi
Potištene da nas osokoli.

Jeste, braćo, živa je istina
Svakom od nas draga otadžbina,
U kojoj smo kad smo bili mali
Božje svjetlo okom ugledali,
Al ta naša otadžbina mila,

Prekomorcu nešto je skrivila,
I on na nju kriva oka gleda,
Prietojam nama nigda mira neda,
I on gradi „Nave“ iza „Nave“,
Da hrvatsku obalu poplave, —
Sve od Raba doli do Kotora
Da nestane hrvatskoga mora.

Zlobno Taljan zaboravlja sada,
Na Jadransko što bjaše nekada
Pred biljadu i više godina,
Kad nam Jadrans posta domovina,
Kad Hrvati na plavom Jadransu
Podigoše dvore i obranu
U državi nezavisnoj svojoj,
Danak Bizant, i Mlečići kojoj
Plaćali su na obalam ovim.

Braćo mila, istinu vam slovim,
A vi bolje još od mene znate,
Da Mlečanin nije nas Hrvate

vječnu ljubav Hrvata obojega spola“.

Možda je ta izjava i druge alične izjave
bila uzrokom, da je Mussolinijeva vlada
stavila Pitigrillija na indeks. Jasno je, da
današnja Italija, koja na svaki način boće
da uzvisi patriotizam, militarizam i im-
perializam, nije po čudi, pisac koji kaže:
„Spartaonska majka, koja žrtvuje sinu
domovini, morala je biti koja mu drago
bludnica, koja je htjela da se otrese,
eda se udobnije može baviti svojim za-
natom Majka, koja ljubi sina, fućka na po-
bijedu, na domovinu, samo da se sje spase.
Za mene je prava majka ona, koja pomaže
sinu da dezertira“

„Oni, koji za vrijeme ratova stavljaju
zastavu na prozor, to su oni, koji daju
manje u krvi ili u novcu“.

„Domovina je ova skupina ljudi, koje i
ne poznaše, a koji te ustrijele u leđa, ako
ne pogineš za njih“.

„Domovina je glosema, riječ, koja služi
da se ovce pošalju na klaonicu za interes
pastira, koji ostaju kod kuće“.

Odluka Pitigrillijeve umjetnosti jest ta,
da ona čitoca zabavlja, budu u njemu živi
interesi za predmet, o kojemu pisac raspra-

vlja, pobuđuje ga na smijeh. No katkad,
ako se dublje zamislimo, možemo osjetiti
i gorak bol nad lažima, konvencionalno-
stima, hipokrizijama u životu, koje nam
pisac otkriva.

U Pitigrillijevim opusima, poredbama
ima mnogo duhovitosti i originalnosti. Evo
nekoliko primjera :
„Izazgrinjivaše ispod nosa rabrana, kao
da je nepretano nagadjao kihal, par be-
zobraznih brkova razvijljenih u obliku otvo-
rene lepeze, poput dvostrukoga mlaza vode,
što ga bacaju gradsko kola za poljevanje
cesta“.

„Moralist, gledan s profila, mora imati
Sežir, koji mu pada na nos; nos, koji mu
silazi do brka, a brk, koji mu kiži na pod-
bradak“.

A kad gledaš policijskoga činovnika,
(lice iz „Kokaine“) kako stupa pun dostoi-
janstva, zabacivši glavu ostrag i ispruživši
se, čitaj ti se „člilica gledana u profilu“.

Knjiga „Povreda Stida“, povodom koje
smo napisali ovo nekoliko riječi, dobije se
uz cijenu, od Din. 25.— u knjižarnici Čulić,
i kod prevodilca: Ante Kuhaj, Šibenik,
Poljana.

KNJIŽEVNOST

BIBLIOGRAFIJA.

Povreda Stida. — Ovih dana izašla je
u lijepej prijevodu gosp. Ante Šupuka
knjiga pod naslovom „Povreda Stida“ od
talijanskoga humorista Pitigrillija. Taj je
pisac našoj čitateljskoj publici još od prije
poznat po prijevodu njegova romana „Co-
caina“, što ga je izdao na našem jeziku
izdavački zavod „Tipogralija“ u Zagrebu.

Prema pretežno sude talijanske li-
terarne kritike, Pitigrilli je danas jedan od
najboljih i najjačih humorista i ironista I-
talije. U njegovim djelima osobito je istak-
nut seksualni momenat. On je iskren i ot-
voren. Ni najmanje se ne sklanja da nam
otkrije i najintimnije strane ljudskoga ži-
vota, da upre prstom na sve laži, kojim
je uprljan ovaj život, i da nam kaže golu
istinu. Prema ženama je oštar i neumoljiv
sudac.

Premda Pitigrilli ne šteti žene, one ga
ljupak najviše čitaju, opreštajući mu u duši
što ih tako nemilo pogrdjuje — a to možda
zbog toga, što se u ženama budi oja-

čaj zbuvalnosti, gotovo divljenja, prema
onome, koji ih zna poraziti, svladati, i što
je njima miljiji onaj, koji ih otvoreno i
iskreno šiba, nego onaj, koji im pjeva hvale
zadonjete plaštem neiskrenosti i laži. Ta-
lijanska pjesnikinja Amalia Guglielminetti,
koja ga je nazvala „tragični humorist“ kaže
o njemu: „Ono što Pitigrilli piše o ženi,
budi u čitateljske želju, da mu zgazi lice
svojim petama. Ali bi odmah osjetila grif-
nju, jer je on jedinal pravil humorist Italije,
jedini ironist, koji žežuci zabavlja“.

Pitigrillijeva literarna ličnost postaje
za nas Hrvate, još zanimljivija, kad čitamo
ono, što on kaže o namu u svojoj knjizi
„Mammiferi di lusso“, u nekoj vrsti auto-
biografije: „Specijalnim izaslanikom u Ju-
goslaviju, nisam se sjetio da su oni simpa-
tični Hrvati naš neprijatelji, i napisao sam
mnoge članke iskičene nježnošću i brat-
stvom. Na Rijeci nisam se više sjetio da
moram ne prvi m.h razabriti istaknuto
talijanstvo najtalijanskije grada, i napisao
sam članak: „Rijeka — szjajatski grad“.
Posljedica toga bijaše, da me je Narodno
Vijeće grada Rijeka izagnalo, da su me na-
pale rimske novine i da sam tako stekao

Dobro došli, sinči Albiona,
Duša naša sud je vama sklona,
Vaš dolazak u Šibensku luku.
Duh podigne hrvatskome puku.
Jer dok bude na sjeveru Rusi,
Talijan ne će odnijet našeg kusa;
Jer dok bude engleskih galija,
Zarobit nas ne će Italija;

Vaš dolazak ulieva nam nadu,
Da će uspijet Mac Donald u radu,
I Šibenik više da nikada
Gledat ne će taljanskih bakljada!
Stojte zdravo, sinči Albiona,
Mi Hrvati dieca smo smiona;
Kad bi Talijan na vas kidisao,
Svaki od nas u rat bi išao,
Da se s vama na Jadranu bori,
Talijanska bahatost da s'ori,
Na tom moru da neslane „Nave“
Koje Jadran hoće da poplave!

Radićeva, propaganda. Mjere proti istoj Perović — tlačitelj hrvatskog naroda.

Pred nekoliko vremena dopala nam je u ruke ova okružnica velikog župana dr. Iva Perovića u Splitu, koju nam je otkrila cijela njegova „hrvatska“ duša. Njezin sadržaj mi smo uzeli do znanja i prama napućima dr. Perovića sreskim poglavarima i mi smo naš rad tako udesili, da smo pomnijivo pratili korake svih Perovićevih podređenika, da vidimo i saznademo, koji će od njih kao Hrvat biti bez obraza i karaktera, nas republikance, Radićeve pristaše u Dalmaciji napadati i progoniti.

Mi smo u ovom listu pred malo sedmica iznijeli listu, što su sve Pe-piste namjeravali poduzeti protiv nas republikanaca. Mnogi naš sugrađanin nije na prosto mogao vjerovati onoj listi, a ipak crni splitski kabinet željno je nastojao, da se sve ono provede u duhu Okružnice velikog župana dra. Perovića, tlačitelja hrvatskog naroda u Dalmaciji.

Mi se za danas ograničujemo da donesemo tekst Perovićeve Okružnice, i neka ju naši republikanci dobro zapamte u nadi, da se na njegovo mjesto ne će više pojaviti osoba, koja će u Dalmaciji proganjati Radićeve pristaše, republikance.

TEKST OKRUŽNICE SPLIT. VEL. ŽUPANA DR. PEROVIĆA.

M. P.

VELIKI ŽUPAN SPLITSKE OBLASTI

Broj: POV. V. Ž. 2999/23.

Split, dne 25. kolovoza 1923.

PREDMET: Radićevska propaganda; mjere proti istoj.

Strogo povjerljivo.

Prepis.

Gosp. Uprav. Kotarskih Poglavarstva
Gosp. Uprav. političkih Ispostava
Svima

Gosp. Uprav. Glavnog Odsjeka Državnog redarstva — Split.
Na vlastite ruke.

Skrajno će vrijeme da se stane na put razornom i protudržavnom radu radićevih agitatora pak smatram, da je jedna od najglavnijih dužnosti poglavića političkih vlasti, da taj propagandi posvete osobitu pažnju i da ju svim sredstvima stanu da odbijaju.

U tom nastojanju imaju poglavice političkih vlasti osim zalaženja u narod i otvaranja očiju zaslijepljenim i zavadenim, što također preporučujem, dosta sredstva na raspolaganju.

U prvom redu je zakon o javnoj bezbjednosti i zaštitu države, po

P r a v i
Schicht-sapun s markom „Jelen“
štedi vrijeme i novac. Više vrijedi jedanput prevući rublje na pravi SCHICHT-sapunom, nego triput obični kojim drugim.
Pazi na ime Schicht i marku „Jelen“!

Mi Hrvati, Radićevi sinči,
Ko pomorci pravi Dalmatinci,
Kličemo vam: Junaci „Welkome!“
Tu ste kod nas ko u domu svome.
Veselite se u našem kraju
U hrvatskom jadranskomerajlu!
Šibenik, 5 kolovoza 1921.

Starac Mijo.

i da nijesu dostojni tih časti, imali će političke vlasti da stave posebno obrazloženje u svrhu svrgnuća.

Ako bi među svećenstvom bilo razvratnih elemenata u službi protudržavne propagande, te će svećenike V. G. držati na neupadni način pod okom i o eventualnim opažanjima amo izvjestiti, kako bi se na nadležnom mjestu poduzeli zgodni koraci.

Djelovanju raznih društava posvetiti će također osobitu pažnju, osobito onih za koje postoji sumnja, da se u njima šire protudržavne ideje. pak će se postupati i po propisima čl. 15 zakona o zaštiti javne bezbednosti.

Ne dvojim ni najmanje da će V. G. shvatiti važnost ovoga predmeta te se nadam da će u smislu gornjih pouka V. G. dostojanstveno i energično uvijek u granicama zakona i poduzeti sve potrebite korake u svrhu udovoljenja ovomu nalogu.

O raspoloženom kao i uspjehu neka me V. G. izvjesti svakako do 15. oktobra, naznačivši koja je opažanja u predmetu učinilo i podastrijeti mi istodobno tačni popis svih onih pogibeljnih agitatora, čije je ponašanje i djelovanje takovo da ih treba držati u očevidnosti dotično pod nadzorom.

Ovaj otpis jestrogo povjerljive naravi i ima da služi na znanje samo poglavice ureda, koji ima da u ovom pravcu dava upute podčinjenim organima.

Primetak ovog otpisa ima se potvrditi.

Veliki Župan:
Dr. Perović, v. r.

Mi smo za sve ovo odmah znali, ali ih se nismo bojali, što smo javno dokazali. Tukli su nas, globili, bacali u tamnicu, predlagali na vješala — ali im ne popustismo od našeg republikanskog programa. Oni se danas stide da su nas progonili.

Što će naše čitaoce zanimati još, to je, da mi posjedujemo i listu onih tobože „opozicionala“, koji su u smislu Perovićeve gornje okružnice bilo javno napadali Radića i njegove pristaše, bilo tajno preko radikala republikance u sjev. Dalmaciji lažno denuncirali državnim organima. Jesu li ovi i kakovu su nagradu dobivali od Perovića to još neznamo, ali jer su poznati kao a-faristi, to ne ćemo pogriješiti ako ustvrdimo, da im je njihov rad protiv Radića i republikanaca ipak nosio materijalne koristi.

Oni su u svojoj crnoj i špijunskoj duši uživali. Očekivali su sa veseljem čas naših progonestva i vješala, misleći, da će se onda kao mameluci podignuti na razna umorna mjesta. Ali prevariše. Mi smo im na vrijeme podrezali papke i danas se guše u vlastitome glibu, nemadu obraza da izlaze iz njihove rupe, i oni sami uvidjaju da su se sa velikim županom Perovićem strovalili u grub pun smrada i kaljuži, iz kojega se ne će podignuti. Idu

po gradskim ulicama, a na čelu im žig sramote, izdajstva — odaje ih. Svaki ih pošteni Hrvat pozna i bježi od njih kao od — kuge! Sram ih bilo, — izrode hrvatskog naroda!

1. Državni odvjetniče Buriću kažite narodu: ko je ubio komešara Lovru Boticu?

2. Državni odvjetniče Buriću recite: koje Mihi Jeriniću podmetnno granatu u kuću?

3. Državni odvjetniče Buriću progovori: po čijem ste nalogu do sada plijenili naš list?

4. Sudče istražitelju, zašto još niste pozvali i preslušali velikog župana dra. Perovića u poslu tužbe oružnika protiv bivšeg „Dalmatinskog Radikala“?

5. Kotarski poglavare Benzene, što je na stvari istine, da se je za jedan pašoš u Šibeniku platilo 6 biljada taljanskih lira?

Tko su u Šibeniku

Pribičevci?

Svak tko i najmanju lopovštinau Pribičevcih doušnika „priljetelja“ znade, neka nam to pošalje pismeno. Ove bandite, koji su se i u Šibeniku htjeli napiti hrvatske krvi, treba raskrinkati, da ih se znade i da se daleko držl od izdajca hrvatskog naroda. Šibenski težači, izbacite iz vaših redova sve Pribičevcih ulizice. Oni vas varaju, i za nos potežu. Dajte im nogomet!

Moje šetnje.

U nedjelju večer legoh kô žigosani „protudržavni“, u ponedjeljak jutro ustadob patentirani „državotvorni“. Spopala me sumnja, baš kao i onog bodula komu su zadarski mulci obrijali brke i bradu pa se pred zrcalom pitao: „Jesam li ja Môte?“, pa odob do Slavonske Banke da se propitam. Tamo mi gospodar Stevo veli, da je u istinu tako; da je andjeo mira noćas proletio od jednog do drugog kraja naše ljipe domovine, poškrupio svetom vodi-com i tako očistio od grijeha „anti-državnoga“.

Čast, gospodaru Stěvi, ali meni se neda vjerovati, pa odob do našeg dragog popa Koste, jer se on u to najbolje razumije. Nadjoh ga, gdje upravo čta Jovanovo evanđelje nad jednom bunjevkom, nebi li ju oslobodio uroka. Ne htjedoh bunil slugu Gospodnjega kod tako svetog čina, pa zato potražih, starog srpskog koljevića, gospara Marka od Promine. Rekoše mi da ne mogu k njemu, jer da je strašno zaposlen prešivanjem trobojke, na kojoj je istom jutros opazio da su boje slabo poredane. Pustih ga u miru, da se nebi opet pobunio.

Ja od njega, a ono prama meni ide meštar Vlade od „Novoga Doba“. Baš u dobar čas! Od njega, koji zna, vidi i čuje sve, doznat ću isti-

nu. Nego, kako me cijelo jutro pratila smola, tako mi i meštra Vladu ote ispred nosa direktor Marko. Gospodin je Marko morao jako prozobati, ili je uzeo jaku dozu burmuta, jer je svaki čas kihao da se ulica tresla. „Na zdravlje!“ zavikao mu profesor od Srna, koji onaj čas pomolio iz Mandičeve slastičarne, i odoše sva tri niza skale. Ja onda u Dr. Čede, jer mi rekoše da njegova kancelarija vodi registar državnih i antidržavnih elemenata. Bilo je već kasno, jer je tamo bila sabrana „elita“, pa utekoh ko oparen da me nebi optužili s ubodardstva ili denuncijanstva. Ja tada do ribarnice. Putem sretoh šjor Tona koji mi jedva odzdravi. Prolaze iz spod redarstvene stanice opazih dva agenta i Buna u živu razgovoru. Pobojah se da ne izvučem batlana, pa bjež dalje.

Kod Smoljanovića sabrala se braćija na čašicu „Pelinkovca“. Ne htjedoh kvarit veselja, a i žurilo mi

se na općinu da pročitam oglas o obrazovanju nove vlade. Sve pisare nadjoh zaposlene popravljanjem pišaćih strojeva iz čega zaključih, da do oglasa ne bude ništa, pa trkom do Poglavarstva, htjedoh da mi šef antimalarične akcije analizira krv. Ali i tamo smola, ne nadjoh ni doktora ni podredjene. Sa gornjih stuba spazih malog Dr. Antu kako tura nešto modrikasto u usta, sjegurmo pilule kinina. Jadni Ante sjegurmo pati od ježura. Spustili se na poljanu. Sunce je već tako jako peklo, da potražih hlada kod lovačkog društva. Tama čujem kako se gospodar Simo razvikao na kelnera: „Što ne čuješ? Tri češe „Bitter Amaro!“ „Prijelio ti!“ čuh kako netko veli; sjegurmo je to bio pečkavi doktor Jure.

Kako je već „državotvorni“ počeo da se buni, svratih se u Zlatana na pečeno i čašu vina. Pečeno je bilo dobro ali je vino pošlo u mufu.

Štipavac.

Engleska eskadra u šibenskoj luci.

Dne 5. o. mj. doplovilo je devet engleskih razarača za veliko more u našu luku pod vrhovnim zapovjednikom kapitanom Dashnoov S. Moir. Mnogobrojno gradjanstvo sleglo se na obalu da sa svojim prisustvom pozdravi engleske časnike i momčad. Ne će bit na odmet, ako iznesemo na ovom mjestu, da su pristaeše bivše vlade Pašić-Pribičevićeva režima podrugivali se sa hrvatskom pučanstvom, koje je oduševljeno pozdravljalo engleske ratne ladje i da su podrugljivo predbacivali, da su Englezi došli u Šibenik da učine posjet Hrvatima, a ne njima Pepistima. Na večer u počast engleskih časnika i momčadi bio je rasvijetljen grad i Subičevac, a gradaka glazba odsvirala je na obali izabrani program.

Dne 6. o. mj. na poziv naše narodne pomorske i kopnene vojske engleski časnici napravili su izlet do slapova Krke. Na izletu pratili su engleske časnike članice ženske zadruge, a gđ. podpukovnik *Ivanović* i *Acim*, majori *Medenica*, i dr. *Tras*, kapetani *Vasić*, *Benešević*, *Tijanić*, don *Mate Hail*, te poručnici *Reinchenberg*, *Wilfan*, *Huvel*, *Dabović*, *Andolek* itd. zauzeše se sa svim silama, da se gđa. engleski časnici na izletu što bolje zabave. Pod slapovima Krke bila je od vlasnika Hotel Kosovo priredjena izletnicima večera. Preko večere svirala je glazba naše narodne mornarice, a nakon večere naše mile krasotice ubvatiše u narodno kolo, koje se Englezima u velike svidjalo. Animirani pjesmom našeg krasnog spola na povratku engleski časnici zapjevali su na ladji. Njihovi milozvučni glasovi razljegali su se Prukljanjskim jezerom, a kada je ladja stupila u tjesnace Krkina kanala odjek engleskih glasova širio se poput slavuljeva pjeva.

Treći dan boravka u Šibeniku Englezi su sproveli u raznim utakmicama sa našim domaćim sinovima, pri kojim su kod polo igre Englezi, a pri plivanju naši bili pobjednici.

I ako je posjet engleske flotile u Šibeniku bio skroz služben, ipak su koliko Englezi toliko naše domaće pučanstvo došli u blizhi doticaj.

Jučer je engleska flotila ostavila našu luku, a njezina vojska odnjela je doista istinito uvjerenje, da su u Krešimirovom gradu našli prijatelje i štovatelje.

Državnom Policijskom Odelenju

u Šibeniku.

U noći između 26. i 27. pr. mj., kada sam išao kući oko 115 sati nakon glazbenog sastanka u stanu g. Klauđe Supuk, na čokku pred kućom Pašić, u blizini žandarmerijske kasarne vidio sam dva državna redara gdje se na česti razgovaraju. Jedan od tih bio je trbušasti i srednje visine, dočim drugi iste visine po prilici, ali suho-njavo. Trbušastog poznajem po vidjenju, a suho-njavog ne poznajem te ga nisam mogao ni uočiti, pošto je bio okrenutih leđa prema meni kad sam onda prolazio, dok lice trbušastog bilo je okrenuto prema meni.

Čuo sam kako se razgovaraju i kad sam bio na dalečini od kakvih deset koraka, čuo sam trbušastog redara gdje govori onom suho-njavom: „Ta ovo je alodobno država, zar nije dozvoljeno klicati: Žilville Hrvatska“. Ja sam neopazice prosledio i kad sam učinio nekoliko koraca, čuo sam suho-njavog redara, gdje onom trbušastom u živahnom tonu odgovara: „pusti pusti“, doći će brzo dan, kad će mo i mi popisivati.

Čuvši navedene riječi stao sam da prisluškujem, nu pomenuti redari stadoše potiše da govore te nijesam mogao da razabirem pojedine riječi.

Utisak što sam ga dobio od njihovog razgovora — bio je taj, da su redari pristaeše hrvatskog bloka i da su o blokaškoj politici vodili razgovore.

Redari kratko vrijeme ostadoše još u razgovoru, a trbušasti uazvavi dobru noć onome drugome, reče mu na rastanku „hoćeš li sutra doći u osam sati!“ Onaj suho-njavog odgovorio mu je: „hoću“ i u to se razjidoše.

Suho-njavu pošao je u grad a trbušasti niz ulicu koja vodi na željezničku stanicu pa došavši do bašće Inchoistri, zaokrenuo je u pobočnu ulicu između bašće Inchoistri i kompleksa kuća vlasnosti Marka Stojica.

Šibenik, 22. 5. 1922.

Ivo Rendić-Miočević
kr. zemalji. savjetnik s. r.

Književnost.

O seljačkom posjedu. Napisao Rusin *Wojnarowski*. Preveo i za naše seljačke prilike obradio Miho Jerinić. Ova aktuelna knjiga ne bi smjela faliti u kući nijednog seljaka i maloposjednika. Zapada Din 10. Sa pouzrećem Din. 12. sa postarijom. Naručbe i novce šalje se na adresu: *Miho Jerinić* — Šibenik.

Misli naših ljudi.

Borba malog čovjeka za pravdu i slobodu mora se nastaviti pojačanom snagom inače je propast njegova neizbježiva. Milosrdju u velikih, moćnih i bogatih ljudi nema. Ako imali ljudi ne obrane poštenje i pravdu, ono će iziščeznuti, a nepravda nadvladati.

Karlo Brkijačić, nar. zastupnik.

Hrvatski jezik, u hrvatskoj, u jakoj, u veličanstvenoj kervi, prejak je, nedobitlan je, prijeten je; a u kervi herdjavoj, on se lahko prima i lahko propada.

Hrvat, na svojem korenu, napreduje, derži se proti navalama; a navelom ga na verbu ili na smerdjivku, on propada.

Dr. Ante Starčević.

Budite mirni, i radite kao i dosada, te imajte na umu naš dosadašnji republikanski rad, kojeg ne će moći nikakova sila skrenuti od pravog puta: K slobodi Hrvatske. Narod, stojeć čvrsto i složno u bojnim redovima, ne treba se bojati nikakove sile, u niti spletke, ako pametno i razumno misli i radi.

Marko D. Došen.

Svi, složno, možemo mnogo; nesložni pa po ravnu putu daleko ne dođosmo. Republikanska misao i sloboda nije u riječi, već u uzajamnom radu za opće dobro.

Marko D. Došen.

Naši dopisi.

Iz Aničinova pašaluka. Benkovač, svrhom srpnja. — Ovdješnji kotarski poglavar Aničin, bivši hrvatski sin, pliva u radosti, kada mu oružnici dostave koju prijavu protiv Radićevaca, koje se progoni bez milosti i pardona. Tu skoro doveli su žandari iz Biograda cijelu četvu republikanaca, a onda opet iz Polače. U benkovačkim tamnicama drži se, od kad je ovu okolicu njegovim dolazkom usrećio Aničin, da je bilo 98% kažnjena sve Radićevih pristaeša. Aničinov komesar Kešić ne vodi duga procesa. Dokazi su suvišni. Sama oružnikova prijava — i 14 dana zatvora glasi osuda.

Kolike su ogromne štete podnijeli Radićevci radi ovakvog bezglavnog šikaniranja, to ni sam Aničin ne bi mogao proračunati.

Za karakteristiku kako Aničin paša radi, navestit ćemo ovaj primjer. Pristaeša opozicionog bloka Šime Crljenko iz Obrovca ovih je dana bio od poglavarstva kažnjen 14 dana radi toga jer bi nekom radikalno, bivšem austrijskom financi, bio opsovao Pribičevića. Na sudu u Obrovcu naš vrijedni Šime bio je riješen optužbe, jer austrijski financ nije mogao dokazati inkriminirane riječi. Sud je Crljenka izručio kot. poglavarstvu, a ovo ga osudi po Bachovoj patenti. Na ovaj nemorslni postupak političke vlasti upozorujemo g. ministra Nastasa Petrovića, neka Aničinu i Kešiću opere uši.

Ali još se je ljepša dogodila odlučnom pristaeša sporazuma sa Srbima i Kremljenjaku obrovčkom Šimi Meštiroviću, o čemu drugi put.

Objeslo se. Piše nam prijatelj iz Splita: Ovdje se je „objesio“ komandir stanice Ivančić. Kad se je ova vijest proširila po gradu, svak se je interesirao za uzroke ovog tragičnog čina. U oporuci pokojnikovoj našlo se je dvije bilješke. Prva je napisana dne 4/7 1922 u Šibeniku. Iz iste proizlazi, da je Ivančić za vrijeme škole redarima na šibenskoj stanici govorio, da su Hrvati i Hrvatska izdajice domovine. Druga bilješka je od 2 veljače o. g, ova je važna i sudbomosna za samog Ivančića. Tamo stoji napisano, da je Ivančić izjavio,

da će se objesiti na javnom mjestu, gdje svak vidi, dodju li Hrvati na uladu u Beogradu.

Kao je za ove bilješke saznavao narod, nikomu nisu protekle suze za samoubojicom. Od Hrvata niko mu nije priustvovao sprovodu. Kako je obješenjak uvrijedio Hrvate, to mu nijedna pop ni fratar nisu htjeli poći za sprovodom.

Bio je pokopan izvan groblja. Jamu su mu kopali veliki župan Perović, komesari Magazin, Tecilizaci i Carčević, a lovor-vijenac nosio mu je detektiv Belamarić. U pismu što mu se je našlo u džepu šalje zadnji pozdrav samoubojica nekom Štampaniji, trgovcu sa blagom, Štrkalju, Zlatanu, Ledereru, Čukeli, redaru Banu, prijatelju Stošiću Abi i I. Jubi Montani.

Split, 31 srpnja.

Prekret političke situacije pro-uzrokovao je i ovdje strašno iznenadjenje, dapače zaprepašćenje u stanovitim krugovima. Svi Radikali, Pribici i Orjunci u uprav pokunjani i nemisli spasa već se pomirili sa kletom sudbinom. Danas se čuje svakojakih. Jedan kaže: eh to smo i očekivali. Drugi kaže: mene patri mlavina, treći se još uzda da će se povratiti stari dani, a dobrim dijelom imade ih koji se već ulagivaju. Ku se još drži čvrsto to je učitelj Lege a istodobno i pučke škole u Velikom Varošu g. Vitiach „Binbe“ taj veliki Pribac. Taj misli da smo zaboravili kada je još u Preparandji imao posjetnice talijanskim jezikom, ukrašene sa talijanskom trobojkom. Ovaj gosp. veli: Nova vlada će vladati najviše 8 dana i tim se tješi. Koštan I. Juba veći Pribac, od snaga moga Pribca i on je mnijenja da će nova vlada živiti najdulje mjesec dana Porezni čin. srbin, Tadić inače monturirani četnik, nekako se počeo pratiti umjerenim demokratima. Do koji dan ćemo objelodaniti imena raznih tipova, koji su bili strah i trepet u svojoj umišljenoj glavi. Inače vodje, alš Cortelazzo-Jablanović i dr. niti vani ne izlaze, već samo njihovi pasici njuškaju po gradu i po javnim lokalima. Uzalud im njuškane dolijali su. Za Oberadikala Ivetiča i Oberžupana dra Ivetiča govori se, da je pouhahitao. Mali župan Perović sad priča, da je svemu jađu u Dalmaciji bio kriv Oberžupan, koji treba da se bez penzije vrati u Drniš. Mi računamo da nisu daleko niti opć izbori, a to računaju i oni od opć. jaslaja pak i ovi su pokunjani. Jedini, koji nisu pokunjani to su šefovi Segvići, naime šjor Marinko, šef svoje dinastije i Pave šef pometaka. Oni se jadni nadaju da će kao Lučani, ostali gdje su i sada. Varaju se, jer im unapred kažemo bit će trke preko Krke i uzalud im zvati u pomoć Marinka, Duju i Fabjana a to im poručuje.

Glas sa Marjana.

Gradske vijesti.

NA ZNANJE. Dojduće sedmica poslanica će razaslati svojim dužnicima poštansko pozreće, pa se lijepo mole, da pouzeće liske, da tako skupimo novca za izplatu dugova i za dalje izdavanje lista.

UPRAVA.

Lična vijest. Jučer u jutro bio na prolazu je parobrodom „Zagreb“ kroz Šibenik g. Dr. Ante Trumbić. Bio je pozdravljen od deputacija hrvatskih društava Hrvatske Onladine i prijatelji. Pri polasku ukrcno se je komandant engl. flote i opaziv g. Dr. Trumbića pošao mu je u susret i rukovao se s njim. Na 9 sati prosljedio je paro-

brodom za Split, gdje su mu harni splitski Hrvati priredili veličanstven doček.

Velcome izostalo. Prvog dana dolazka Engleza na Šubičevcu je imalo biti električnim svjetlom napisano Velcome (Dobrodošli) Hrvatska Omladina sa svoje strane je postavila vatreni napl, na istom mjestu: Zimta Hrvatska, ali je Velcome izostao. Kasnije se pak dozvalo da je to hotimice izostalo, jer da su priredivači kazali: Englezi nisu namu dobro došli, već Hrvatima, čiju oni politiku u našoj državi podupiru. Dapače kažu i to, da je posjeta engl. eskadre, uslijedila za to, jer je svojedobno engl. vlada g. Radiću bila obećala, za slučaji, da ih propali njezin pokušaj provesti dračoni u dar ili zavesti diktaturu, da će se u tom činu njezina flota naći u našim vodama. To izgleda vjerojatno, jer je bivša P. P. Vlada pod konac svoje vladavine prijetila i drž. udarom i diktaturom. Kako bilo — bilo ipak napljs dobrodošli nije smlo izostali.

Hrvatski Radić Svaki Hrvat dužan je, da barem jedan dinar doprineše ovih dana za „Hrvatskog Radića“. Milodari se izručuju blagojniku Mati Perginu.

Zabrana vijanja hrvatske trobojnice. Na svojoj kući, izmijenjenoj Sokolu, kojine plaća nikada nikakav najam, općinska je uprava, prigodom dolaska Engleza, dala izvjestiti, službeu Općin ku zastavu, hrvatska trobojnicu sa grhom općine šibenske u kojemu je izvezen Sv. Mihovil, kao zaštit. nik općine. Prvi dan je ta zastava vijala i nikomu nije smetala. Drugoga dana, kada ju je općinski podvornik htio da izvjesti, uđe mu bilo dozvoljeno sa strane uprave Sokola.

Tolika i takova drskost prenašuje sve dozvoljene granice. Ti ljudi, poturice, koji se odrekloše hrvatskog imena, a svojataju si pravo, da su oni nasljednici Hrvatskog Sokola, imaju takove bezobrazne kuraje, da općini, kojoj nisu nikada platili najmu, zabranjuje na njezinoj kući, vijati hrvatsku trobojnicu. To je nečuveni škandal kojemu općina radi vlastitog predstika treba da stane na kraj. Je gubave šugavce treba naučiti jednou zauvijek, da je ovo hrvatski grad.

† Klara Zrnčević, starica od 61 godine, majka naših prijatelja Jakova i Maksimu Zrnčevića, umrla je nakon kratke, ali teške bolesti Hila joj tako crna zemljica, a rodbini naše duboko sautešće.

Što je na stvari istine? Po gradu se pripovijeda da su se upravitelj općine A. Blažević i njegova desna ruka Mato Živković pobojali, da će sada pristae HRSSu i HPS. tražiti od nove vlade, da se su općine protjera Pašiče i Prihodičeve elemente, a da ih se izmjeni sa ozbiljnim ljudima. U savezu sa tom pripovijesti, pogađava se, da se je prijatelj radikala Blažević obratio na vodju srpskih zemljoradnika Voju Laziću, da eventualno izmjeni ljudi na općini zaprijeti, jer bude li vlada pokušala shaciti sa općine njih eksponente bivšeg P. P. režima, da bi u Šibeniku moglo doći do svačesa.

Na ove glasue i na umirenje Blaževića i Živkovića možemo im izvjesti da naše organizacije nisu u tom pravcu poduzele nikakova koraka, već da one čekaju mirno općinske izbore, da na izborima zatvore općinska vrata Prihodičevnoj klici i prijateljima radikala.

Znakovi Filharmonije. Nakon slomu Pepiata najestni Orjunasi — osim neznaatnog broja — poskladaše znakove, a zamjenše ih sa onim od Filharmonije.

Šibenska Glazba spremna, sutra, u nedjelju 10 tek: — izlet u Preko kod Zadra.

Našemu milomu prijatelju g. Miru Četli kriče zdravlje na bolje. Ova će vijest, namlamo se obradovati sve njegove prijatelje i znance.

Tužba. Preprodavalice se tuže, ali za njihove tužbe ne mari a upravitelj, da im je neki novi redar reč: ciga naplatio dleko veći općinski porez na juna, ložal i kokaši prošle subote, nego li je imao naplatiti. Nek se povrate nepravdno utjerane novce preprodavalicama, a redara kazni jer pravil nereda.

Skauti. I ovdješnji skauti odgajali su se kao Velikosrbii. Nadamo se da će se toj zlopurabi i kvarenju naše mladeži stati energično na put.

Izložba Automobila u Zagrebu. Uvjeti za sudjelovanje na izložbi mogu se dohiti u uredu Zagrebačkog Zbora. Izložba se otvara u subotu dne 11. oktobra ove godiue u 11 sati prije podne i traje do srijede 15. istoga mjeseca, dakle ukupno 5 dana. Biti će smještena u velikim paviljonima a djelomično ispred paviljona. Izlagati će se ne samo automobili već sva motorna vozila pa i ona za obradivanje tla (traktori), kao i sve potrebštine za takove stvari. Najmumna lenaša za svaki kvadratni metar u paviljonima Din 60.— pod vedrim nebom Din 30.— Do sada je već nekoliko tvrtki prijavilo svoje sudjelovanje.

PRETPLATNICIMA NA UVAŽENJE. Već je na izmaku prvo polugodište, a do sada nije izvršila svoju dužnost niti trećina pretplatnika. Svakom starom i novom našem podupiratelju stavljamo na daju da nas sada u odlučnoj fazi borbe hrvatskog naroda što izdašnije podupre, i neka svaki nadje barem jednog novog pretplatnika. UPRAVA.

Zaključak redakcije svaki utorka na podne. Dupini, koji kasnije stigau ne će moći ući list. Toliko na ravnanje svim prijateljima koji seradaju u listu.

UREĐNIŠTVO. Gdi pretplatnicima na ravnanje. Mole se gda. pretplatnici da kod pošiljke novaca uvijek naveda njihov broj preplate. Novci se šalju isključivo na ova adresu: Upravi lista „DALMATINSKI HRVAT“ (za br. 38.004. Pošt. Ček. Zavoda.) Šibenik.

Razgovor na telefonu.

Jovo: — Halo! Ku je tamo? Sime: — Ja, spor Jovo, ča je novu u Splitu.

Jovo: — Niente di novo, mio caro Sime, ma ti prego come il mio piu gran amico, da držiš sve uredovno tajno, što sam ti naredljivo. Znaš, služba je služba. Non ero anche mi da se Hrvate u Šibeniku prugoni, ali ča ćeš naregenja su davala ovdješnji članovi crnog kabineta. Guel diavolo del Cortelazzo svemu je kriv, on je onu davno naregenja da se konfiscuira Hrvatska fluč. Tako mi je referirao komesar Tecilazić. E adesso el ga coraggio na me bucati krivnju.

Sime: — Tako je isto i mio. Na me sva tara, a ti znaš.

Jovo: — So ben tutto. A tropò, jeste li uhvatili švercure sa svilom. Mi consta da se je iz Zadra opet u Biograd prenijelo nekoliko ćahura od svile. Jeli ono bila roba skarta ili...? To se dobro informaj kod caripare u Biogradu. Oni tamo to sve znadu. Također me interesa znati, jeli se ulovila švercure sa srebrnjim krunama. E sul fine, ti prego, da već jednom budemo na čistu ko je ubio pokojnog komesara Boticu. Ovo treba da se izvede na čisto prije nego ostavim Split.

Sime: — Ti sarai servito mio caro Jovo. A što ću učinit s onim tvojim procesom sa žandarima?

Jovo: — Nek mi se pošalje poziv, jnk čemu stvar, con una dichiarazione da sam bio krivo informirani lako urediti.

Sime: — Bene, bene! Ča još želiš?

Jovo: — Za sad ništa, nego mi pošalji dotura Dragomira.

Sime: — Bičš služen. Arrivederci!

Jovo: — Adillo, moj Sime! Ah bravo! Debito dimenticavo. Kako stojiš sa novom policijom?

Sime: — Vrag bi ga znao! Previše su službeni.

Jovo: — Strpljenja! Naučit će se i oni na te.

Sime: — Teško. Nikada kao sa mojim Nikom, koji me je sljepo slušao. Uviek mi je bio za petama. Non molava guanche a cccca senza avvisarmi.

Jovo: — Ja ću ih bolan podučiti i dricat im kosti, kada dodju k meni na raporat.

Sime: — Tutto poco! Fali nam mali Mussolini, kojemu sam davao podatke protiv antldržavnim, a on to sve ljepo kroz novine iznašao.

U to zvoni drn drn drn...

Sime: — Hallo! Tko je tamo!... Ovdje Šibenik... Je li to veliki župan. Ne tko govori... ne ne Šibenik.

Sime: — A da, da, ja sam sada s njime govorio.

Klanjam se gosp. Ministre, Klanjam se (Odlaze slušalku i govori sam sobom). Sada će moj Jovo sigurno za oberžupana avanat...

Izdav: odg. ured, Medić Niko. Tiskar: Puča Tiskara — Šibenik

Producenti i trgovcima vina.

Nove prvovrsne hrastove vinske bačve, lakodjer i sa pocinčanim obručima, dobava odmah sa skladišta uz najjeftinije cijene.

Traže se preprodavači za Hrvatsko primorje Dalmacij i Otoke ponude slati na:

ZAGREBAČKA TVORNICA BAČAVA D. D. ZAGREB. I. Pošt. protivac 182.

ŠTO NE ZNAŠ PITAJ

Univerzalni Informacioni Biro

„ARGUS“

Knez Mihailova ul. 35. Tel. 6-25

BEOGRAD

(Pauž Akademije Nauka)

KOVINE

rogove, papke, kosti, dlaku, vunu,

vinski kamen, kupaje, VREĆE po

Din. 4.- komad prodaje Djon. dr.

za promet sirovina, Zagreb.

Poštovanjem VELKO MOSKOVIĆ.

Opletene bocune (demižone) u svakoj količini od 3 do 50 litara razašiljem poštom ili željeznicom uz najjeftinije cijene. Veliki izbor staklene, porculanske i luksusne robe. STAKLENE PLOČE svake vrsti, brušena i nebrušena OGLEDALA. REX i ULTREFORM boce i lonce za ukuhavanje voća preporuča Staklana VJ. FRANZ, Zagreb. Jelačićev trg. 7. Specijalno skladište ljekarskih bočica i laborat. robe.

Nedvojbena obilježja. »Pravog« FRANKOVOG: dodatka kavi- i to: Ito »Frank« i »mlinac« naročito se ističu na novoj, smeđe-plavo-bjeljoj etiketi, za kutlje. »Pravi« FRANK: a mlince» nenadkriljiv je u aromi, teku i izdašnosti.

„DRINA“ najbolji sapun. Proizvadjia sliedeće specialitete: MARSEILLE bijeli i žuti DRINA extra žuti ZELENI BARI. Tražite odmah naše izvanredne ponude. Cijene umjerene — Poslužba latna — Pakovanje u sandučima — Solidnim trgovcima prodajemo na isplatu uz priček „DRINA“ tvornica sapuna i svijeća d. s. o. j. u Šibeniku.